

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan: Deelnemers Deskundigenoverleg Gezondheidsbevorderende Levensmiddelen (DGL) (logo's, claims en toevoeging microvoedingsstoffen) (zie verzendlijst)

Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie

Regulier Overleg Warenwet

Datum 25 mei 2012
Betreft verslag vergadering DGL 29 maart 2012

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 73 03
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

B.J. Beer
bj.beer@minvws.nl
T 070 340 7127
www.row.minvws.nl
Via deze website kunt u zich aanmelden voor de gratis ROW-nieuwsbrief.

VERSLAG

Verslag van het **Deskundigenoverleg Gezondheidsbevorderende Levensmiddelen** (logo's, claims en toevoeging microvoedingsstoffen) van het **Regulier Overleg Warenwet** op **donderdag 29 maart 2012** in de grote vergaderzaal van het **Hoofdproductschap Akkerbouw, Stadhoudersplantsoen 12 te Den Haag**.

14.00 uur

Ons kenmerk

VGP/ROW 3.117.316

Bijlagen

Uw brief

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

GENODIGDEN/AANWEZIGEN

voorzitter Hr dr. Th. Ockhuizen
secretaris Hr mr. B.J. Beer
Acupunctuur (Ned. Ver. van)*
Antroposofische Zorgaanbieders*
Mw drs. A.G.M. van Asseldonk (NVF)*
Mw N. Barkhof-Willemstein (NFI)*
Hr dr. H. van den Berg (Voedingscentrum)*
Hr G. Boels (Sirius)*
Hr ir. W. Bosman (vaste deskundige VWS)
Hr dr. R. Brouwer (EL&I-VDC)*
Mw S. Broxks / plv. mw B. Wieman (Ned. Ver. v. Diëtisten)
Hr mr. R.M.V. Claessens (VWS-GMT)*
Coeliakie Vereniging*
Mw H.J. Crielaard (CBL)
Mw C. Dijk-Keesmaat (Centraal Bureau NWP)*
Mw ir. S.J. van Dis (NHS)
Mw drs. B.M. van Elk (VWS-CBG)*
Hr mr. J.M. Francken (VWS-VGP)
Mw R. Gerlofsma (Douane Landelijk Kantoor)*
Mw drs. C.T.F. Grit (FNLI)
Mw ir. C.E.M. ter Haar / plv. Mw W. Mussche (VBZ)
Mw L. Hartman (NBVP)
Mw M. Hepsakker / plv. mw Dogger-Englebert en hr E. v.d. Louw (NVT CG Zhong)
Mw dr. Y.M. Huigen (NVWA)
Mw ir. F. Huis in 't Veld (Productschap Tuinbouw)*
Hr ir. M.J.B. Jansen (CBL)*
KOAG/KAG*
Mw dr. M. Lugt (FrieslandCampina)*

Hr ir. B.J. Mauritz (Neprofarm)*
Mw ir. M. Mellema (VNFKD)*
Mw mr. B.A. Niemans (NZV)*
Mw dr. ir. C.M. Oomen (MVO)*
Mw H. Ossewaarde-Smulders (FNLI)*
Reclame Code Commissie*
Hr mr. drs. H.C. van Rijswijk (EL&I)*
Mw ir. C.A.M. Rommens/plv. mw M. Bouman (PLW/PVIs)
Hr dr. J. Schrijver (FNLI/Danone)*
Hr. J.C. Seidell (adviseur St. IKB)
Hr drs. M. Sijes (Brijder Stichting)*
Hr dr. P. de Smet (KNMP)*
St. Drogistenfederatie Pharmacon*
Mw ir. H.G. Stoelhorst (VWS-VGP)
Mw drs. Y.J. Stoffels (KNVKT)*
Mw dr. ir. J.M. de Stoppelaar (FNLI/NZO)*
Mw ir. C.L. Tielens (Stichting Ik Kies Bewust)
Mw mr. I. Tiesinga (FNLI)
Hr ir. H. Uitslag (Consumentenbond)
Hr drs. drs. E. Valstar (NGOO)*
Hr M. Vencken (CBL)*
Mw A.C. Vlaardingerbroek (CBL)
Hr drs. M.J. de Vreeze (NEN)*
Mw dr.ir. A. Werkman (Voedingscentrum)
Mw S.H. Wever (NBOV)*
Hr mr. N.P. Wijkhuijs (IGZ)*
Mw P. de Winkel (NBOV)*

* = afwezig

1. Vaststelling van de agenda

Na een voorstelronde wordt de agenda ongewijzigd vastgesteld.

Van Dis is van mening dat bij de aanvraag voor de goedkeuring van een voedselkeuzelogo, de toetsing aan de wetgeving centraal moet staan (artikel 11a van het Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie levensmiddelen). Zij gaat ervan uit dat dit zowel tijdens dit overleg als bij de definitieve aanvraag aan de minister van VWS aan de orde zal komen.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Voortzetting overleg over de invoering van een voedselkeuzelogo

Stoelhorst schetst in het kort het ontstaan van de Nederlandse wetgeving en de procedure die hierover in Brussel (in het kader van de notificatieprocedure) tot nu toe is doorlopen.

De volgende stap is nu dat door de Stichting Ik Kies Bewust informeel een aanvraag voor de goedkeuring van het Vinkje als voedselkeuzelogo bij het secretariaat van het ROW is ingediend. Na bespreking ervan in het kader van het ROW zal de Stichting een officiële aanvraag bij VWS indienen. Deze aanvraag zal genotificeerd worden bij de Europese Commissie.

Bosman vraagt zich af waarom voor deze procedure is gekozen (eerst ROW, dan de minister van VWS).

Francken legt uit dat dit een vrij normale procedure is. In de toelichting bij

het wijzigingsbesluit van 8 november 2011 (Stb. 2011, 550) is dit aangegeven. "Deze (ROW)consultatie geeft de opstellers de gelegenheid rekening te houden met de wensen en opmerkingen van het betrokken maatschappelijke veld." Het is altijd zo dat bij wetgevingsbesluiten op basis van de Warenwet de minister pas een besluit neemt, nadat de ROW-consultatie heeft plaatsgevonden.

Op een vraag van Van Dis hoe bindend de opvattingen die in het ROW worden gemaakt voor de minister zijn antwoordt Francken dat het gaat om een overleg. Het ministerie probeert zoveel mogelijk rekening te houden met de gemaakte opmerkingen en zal, als op belangrijke punten wordt afgeweken, dit gemotiveerd doen.

De voorzitter is van mening dat het ministerie deze afspraken loyaal nakomt.

Tielens geeft kort aan dat het Vinkje per 1 maart 2011 is ontstaan door het samenvoegen van het IKB logo en het Keuzeklavertje-logo. Aangezien sprake is van een voedingsclaim die niet wettelijk is toegelaten, heeft de minister van VWS een wettelijke basis gecreëerd om een nationaal voedselkeuzelogo goed te keuren. Om de ROW-deelnemers zo goed mogelijk te informeren is een groot aantal documenten bij het ROW-secretariaat ingediend en zijn deze onder de deelnemers verspreid.

Uit deze documenten blijken o.a. de achtergronden van het Vinkje, de statuten van de Stichting en de criteria voor toekenning van het Vinkje. De Stichting wil graag in alle openheid met betrokkenen van gedachten wisselen en uiteraard is het essentieel dat het Vinkje voldoet aan de wettelijke regels.

Dit laatste vindt Van Dis, zoals zij al eerder heeft aangegeven het belangrijkste punt, in het bijzonder de onderbouwing van artikel 11a, 5b 'het logo is begrijpelijk voor de consument' en 5c, 'het in lijn zijn met de door de Gezondheidsraad vastgestelde richtlijnen Goede Voeding'.

Francken legt uit dat het ministerie van VWS de toegezonden stukken globaal heeft bekeken en op het eerste gezicht niet heeft kunnen vaststellen dat niet voldaan wordt aan de wettelijke eisen. Uiteraard zal de definitieve aanvraag getoetst worden aan de wet.

Bosman mist in de toegezonden IKB documenten informatie over de begrijpelijkheid en de effectiviteit van het logo. Deze informatie is naar zijn mening van belang voor de oordeelsvorming van de minister.

Uitslag onderschrijft de opvatting van Van Dis en vindt het van groot belang dat de aanvrager zal onderbouwen waarom voldaan wordt aan de wettelijke eisen, zoals de begrijpelijkheid voor de consument. Ook vraagt spreker zich af of er nu voldoende deskundigheid om de tafel zit om een goed oordeel te kunnen geven. Hij stelt voor één en ander voor te leggen aan de Gezondheidsraad (artikel 11a, eerste lid onder c. van eerder genoemd Warenwetbesluit).

Francken wijst op de toelichting bij artikel 11a waarin vermeld wordt dat de minister, na het positief doorlopen van de notificatieprocedure, kan besluiten om aan de Gezondheidsraad advies te vragen over het aangevraagde logo.

Bosman wijst op het advies van de Gezondheidsraad over logo's. Centraal staat de toetsing van de aanvraag aan de in het advies van de Raad geformuleerde voorwaarden voor een logo en is een discussie in ROW-

verband over de criteria die door het IKB worden gehanteerd bij de toekenning van het logo niet zinvol.

Tiesinga zou graag vernemen of en zo ja op welke punten er strijdigheid bestaat tussen het voorgestelde logo en de gebruikte criteria met de Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad.

Seidell legt uit dat de wetenschappelijke adviescommissie van de Stichting IKB, waarvan hij voorzitter is, de Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad gelegd heeft naast de Richtlijnen voedselkeuze van het Voedingscentrum en ook naast internationaal geformuleerde richtlijnen. De commissie heeft geprobeerd over de door haar geformuleerde criteria een oordeel te krijgen van de Gezondheidsraad. De Raad heeft dit verzoek afgewezen, omdat hij alleen reageert op adviesaanvragen van ministers en de Tweede Kamer.

Bosman, die heeft meegewerkt aan de harmonisatie van de criteria van het IKB, het Keuzeklavertje en de criteria van de afdeling van het Voedingscentrum geeft aan dat hij bij zijn oordeel over de criteria steeds zoveel mogelijk heeft gekeken door de bril van de logocommissie van de Gezondheidsraad. Voor een belangrijk deel passen de geharmoniseerde criteria z.i. in de opvattingen van deze logocommissie. Er zijn echter enkele controversiële punten geparkeerd en daarvoor wil men later een oplossing vinden.

Van Dis wijst erop dat het Keuzeklavertje alleen mocht worden toegepast op "voorkeursproducten" van het Voedingscentrum. Nu kan het Vinkje ook worden gebruikt voor "middenwegproducten".

Uitslag onderschrijft deze opvatting en vindt dit zorgelijk.

Seidell antwoordt dat eerst de verschillende richtlijnen zijn bekeken en vervolgens is vastgesteld dat voor 90% van de producten de beoordeling tot het zelfde resultaat zou hebben geleid. Door middel van een beslisboom is toen geprobeerd om ook de overgebleven producten in te delen. Spreker is graag bereid dit bilateraal aan geïnteresseerden verder uit te leggen.

Bouman vraagt of het bij één van de parkeerpunten gaat om producten met omega 3-vetzuren. Deze vetzuren zijn niet opgenomen in de criteria.

Seidell legt uit dat het inderdaad alleen gaat om verzadigd vet, transvet, suiker, zout, energie en vezel.

Mede op verzoek van Uitslag zal door de Stichting een lijstje worden gemaakt van de "parkeerproducten" en dit zal via de secretaris worden rondgezonden aan de ROW-deelnemers. (Bijgevoegd bij het conceptverslag.)

Volgens Uitslag wordt afgeweken van de Gezondheidsraad richtlijnen en dit is nu juist één van de wettelijke vereisten.

Seidell merkt op dat per groep op basis van de criteria is gekeken naar de beste 10% van de bestaande producten.

Bosman vraagt zich af of er voldoende informatie is om te onderbouwen dat het Vinkje begrijpelijk is voor de consument en de nieuwe logo's effectief zijn.

Tevens geeft hij als voorbeeld van één van de "parkeerproducten" de toevoeging van zout aan groenteconserven.

Van Dis vraagt zich af wanneer er over deze "parkeerproducten" definitieve besluiten zullen worden genomen.

Volgens Seidell zal dat in een aantal gevallen afhangen van de ontwikkelingen in de wetenschap. Op verzoek van de vergadering zal bij het gevraagde lijstje worden aangegeven op welke wijze/termijn de knoop zal worden doorgehakt.

Ook Van Dis zou graag meer informatie ontvangen over de begrijpelijkheid van het logo. Over het oude IKB-logo bestaat veel kennis, maar het nieuwe logo (met twee verschijningsvormen) is volgens haar niet getest. Dit zou eerst moeten gebeuren. Begrijpen consumenten het verschil tussen de gezonde (groen) en bewuste (blauw) keuze, en associëren zij die met respectievelijk basisproducten en extraatjes.

Volgens Seidell is het nieuwe logo wel kwalitatief onderzocht en kunnen belangstellenden de resultaten daarvan bij de Stichting komen inzien.

Vlaardingerbroek vindt dat de ROW-deelnemers zeer veel (misschien zelfs te veel) informatie hebben ontvangen en is hierover zeer tevreden. Als men nog iets mist dan had men dat beter eerder kunnen vragen. De exacte toetsing van het logo moet aan VWS worden overgelaten.

Uitslag heeft ernstige twijfels of de minister op basis van de nu toegezonden documenten tot een goede toetsing aan de wetgeving kan komen. Er ontbreekt informatie.

Vlaardingerbroek wil niet op de stoel van de minister gaan zitten.

Tielens geeft aan dat de begrijpelijkheid voor de consument een belangrijk punt is. Onder andere door een communicatiecampagne zal de consument worden duidelijk gemaakt wat het logo betekent (start na de zomer 2012, back to school-moment).

Volgens Bosman moet men goed onderscheid maken tussen de begrijpelijkheid en de effectiviteit van het logo. Dit laatste is echter blijkens de wetgeving, z.i. vreemd genoeg, geen toetsingspunt voor de minister.

Seidell merkt op dat het wel de bedoeling is om in een later stadium te kijken naar de effectiviteit van het logo bij bepaalde bevolkingsgroepen.

Het lijkt Uitslag noodzakelijk dat ook de onderzoeken naar de begrijpelijkheid van het logo met de aanvraag bij de minister worden meegezonden.

Uitslag zou ook graag weten hoe het zit met de begrijpelijkheid van de kleur (blauw) van het logo. Is dat wel voldoende duidelijk voor de consument? Producten waarvan de voedingsvoorlichting zegt dat ze met mate moeten worden gegeten krijgen nu een positief logo.

Volgens Tielens en Seidell is ook hiernaar onderzoek gedaan en begrijpt de consument ook het logo met de blauwe kleur.

Bosman wijst op een recent proefschrift van mw. Kroonenberg-Vyth (Evaluation of a front-of-pack nutrition label / april 2012) waarin gewezen wordt de noodzaak van onderzoek naar compensatiegedrag door de consument.

Volgens Seidell (hij was als promotor betrokken bij dit proefschrift) is dit onderzocht en doet zich dit gedrag niet voor. Wel is aangegeven dat verder

onderzoek op dit terrein gewenst is, hetgeen in de wetenschap vrij gebruikelijk is.

Bosman geeft aan het proefschrift op dit punt anders te lezen.

Mussche onderschrijft dat het stimuleren van productinnovatie prima is, alleen is er een probleem met de vrij brede productgroep snacks. Vanuit de bakkerijsector kan men, gezien de gekozen criteria, niet meewerken aan het stimuleren van betere producten.

Volgens Seidell heeft men juist bewust gekozen voor de wat bredere groep voor snacks en is er geen behoefte aan allerlei subgroepen.

Mussche vult aan dat het juist goed zou zijn om meer onderscheid te maken en vanuit de bakkerijsector is dan ook een voorstel hiervoor ingediend bij het Voedingscentrum.

Werkman merkt op dat het Voedingscentrum zeker bereid is naar het voorstel te kijken en dat hierover verdere afstemming met de wetenschappelijke commissie van het Vinkje zal plaatsvinden.

Grit vraagt zich af hoe de verhouding is tussen de Nederlandse wetenschappelijke inzichten en de internationale opvattingen over een verantwoorde voeding.

Seidell beaamt dat het hier gaat om nationale criteria, maar dat deze doorgaans vrij goed overeenstemmen met de internationaal gehanteerde criteria. Elk land heeft echter ook afwijkingen, gezien het verschil in voedingspatronen.

Op een vraag van Uitslag over de onafhankelijkheid van de wetenschappelijke commissie van de Stichting antwoordt Seidell dat er geen vertegenwoordigers uit de industrie zijn benoemd (hoewel dit statutair wel zou mogen). De wetenschappelijke commissie zoekt zelf naar geschikte kandidaten en de adviezen van de commissie zijn allemaal door het bestuur overgenomen.

Spreeker zal, gezien de gemaakte opmerkingen nog eens bezien of de mogelijkheid tot het opnemen van wetenschappers uit de industrie niet beter geschikt kan worden.

Hoewel Uitslag geen twijfels heeft over de integriteit van de leden van de wetenschappelijke commissie vindt hij de onafhankelijkheid van commissie wel een aandachtspunt voor de minister. Immers, de commissie legt een advies voor aan het bestuur van de stichting, welke voor het merendeel uit bedrijven bestaat. Dat in het verleden de adviezen van de commissie zijn overgenomen door het bestuur doet niets af aan het feit dat het bestuur het laatste woord heeft over de normen en niet de wetenschappelijke commissie. Spreeker wijst erop dat voorheen het Voedingscentrum de normen voor de voedingsvoorlichting in Nederland vaststelde en dat dit nu feitelijk is overgegaan naar het bestuur van de Stichting Ik Kies Bewust. De overheid moet zich afvragen of dit een gewenste ontwikkeling is.

Naar aanleiding van een vraag van Mussche over pagina 16 van de criteria (gebruikte polyolen) zegt Seidell toe dit vrij technische punt graag bilateraal te willen toelichten. De exacte gegevens heeft hij nu niet paraat.

4. Datum voortzetting overleg

Er is geen behoefte aan het vaststellen van een nieuwe vergaderdatum.

5. Rondvraag

Huigen vraagt aandacht voor een in de praktijk voorkomend misverstand dat naast het gebruik van het logo (een voedingsclaim) ook allerlei claims m.b.t. de gezondheid op een product worden aangebracht. Dit laatste mag alleen maar als de gemaakte gezondheidsclaim is toegelaten. Zij benadrukt dat men alleen (als voldaan wordt aan de criteria) het logo mag aanbren- gen, maar dat dit logo geen onderbouwing is van gezondheidsclaims.

Uitslag vraagt zich af hoe de NVWA één en ander zal gaan handhaven, mede gezien de opmerking die door de NVWA zou zijn gemaakt op een re- cent gehouden symposium.

Volgens Stoelhorst is het inderdaad de bedoeling dat het systeem van het logo zoveel mogelijk privaatrechtelijk wordt gehandhaafd, maar dat de NVWA wel bevoegd is om op te treden.

Wieman benadrukt nog eens het belang van een goede voorlichting over het logo. In de praktijk is regelmatig gebleken dat consumenten toch in verwarring raakten van de oude logo's.

Tielens wijst op de eerder tijdens deze vergadering gedane uitspraken en de aandacht die de Stichting voor een goede voorlichting zeker heeft.

Op een vraag van Crielaard over de procedure antwoordt Stoelhorst dat na deze overleggronde en het naar aanleiding daarvan bijstellen van een aantal documenten, de Stichting officieel een aanvraag bij VWS zal indienen. Ver- volgens zal er een beoordeling en een notificatie procedure plaatsvinden.

Hartman vraagt zich af waarom eigenlijk gekozen is voor de kleur blauw (waarom geen oranje?). Hierop antwoordt Tielens dat uit onderzoek is ge- bleken dat de blauwe kleur wel begrepen wordt. Er kan niet worden uitge- sloten dat er andere kleuren zijn die wellicht (nog) beter zouden worden begrepen.

Een vraag van Mussche over de portiegrootte en de financiële indeling zal bilateraal met de Stichting worden afgehandeld.

Zowel Van Dis als Uitslag merken op dat zij zich het recht voorbehouden om in een later stadium terug te komen op het kwalitatieve onderzoek naar het consumentenbegrip van het logo en de daarvoor gekozen kleuren.

Desgevraagd wordt toegezegd dat de Stichting de informatie die men daarover heeft aan de secretaris zal toezenden. (Informatie bijgevoegd bij het conceptverslag.)

De voorzitter bedankt alle deelnemers voor de waardevolle suggesties en voorgestelde verbeteringen en wenst de overheid veel wijsheid toe.

Sluiting: 15.45 uur.

De secretaris,

B.J. Beer